

Vergaderjaar 1996–1997

25 116

Samenvoeging van de gemeenten Boekel, Uden en Veghel

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt/uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de Raad van State)

Inhoudsopgave

	Blz.
1. Inleiding	2
2. Inhoud van het voorstel	2
3. Financiële aspecten	3
4. Inwerkingtreding en verkiezingen	4
5. Stichtings- en opheffingsnormen basisonderwijs	4
6. Wet verplaatsing mestproductie	4

Bijlage 1: Ontwerpregeling samenvoeging Boekel, Uden en Veghel.¹

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

1. Inleiding

Dit voorstel betreft de samenvoeging van de gemeenten Boekel, Uden en Veghel. Ik volg daarmee de ontwerpregeling zoals die door provinciale staten van Noord-Brabant is vastgesteld. Ik ben van mening dat door deze samenvoeging een gemeente ontstaat die goed is toegerust voor haar taken in de toekomst. Het doet mij genoegen dat de drie gemeenten zelf deze samenvoeging hebben nagestreefd en dat het provinciebestuur ermee heeft ingestemd. De oorsprong van dit wetsvoorstel is gelegen in de behandeling in de Tweede Kamer van het wetsvoorstel gemeentelijke herindeling in het noordoostelijk deel van de provincie Noord-Brabant. Daarbij werd de voorgestelde samenvoeging Boekel/Erp door amendering van de Tweede Kamer ongedaan gemaakt en werd de gemeente Erp samengevoegd met de gemeente Veghel (kamerstukken II, 1992/93, 22 989, nr. 10). De gemeente Boekel bleef daardoor vooralsnog als een gemeente met minder dan 9000 inwoners zelfstandig. Bij de behandeling in de Eerste Kamer van hetzelfde wetsvoorstel is daarna aan de orde gesteld of het zelfstandig blijven van Boekel niet ongewenst was. Gedeputeerde staten van Noord-Brabant hebben naar aanleiding daarvan aangekondigd de positie van Boekel opnieuw te willen wegen, hetgeen mijn ambtsvoorgangster Mw. De Graaff-Nauta aan de Eerste Kamer heeft meegedeeld (Handelingen I 1992/93, blz.1608).

Provinciale staten van Noord-Brabant hebben op 24 mei 1996 de ontwerpregeling vastgesteld waarin de gemeenten Boekel-Uden-Veghel worden samengevoegd. Hoewel een samenvoeging van deze drie gemeenten wat gedeputeerde staten betreft verder ging dan voor de versterking van Boekel noodzakelijk was, hebben gedeputeerde staten na het open overleg met Boekel, Uden, Veghel, Sint-Anthonis en Gemert, loyaal meegewerkt aan het initiatief van de drie betrokken gemeenten. Het provinciebestuur heeft daarbij het volgende overwogen.

- Draagvlakverbreding voor Boekel is gewenst.
- Er heeft een accentverschuiving plaatsgevonden in het beleid van provincie en Rijk in de richting van schaalvergroting.
- Voor de gemeente Gemert is reeds een ander herindelingsvoorstel gedaan (en inmiddels bij wet vastgesteld: Wet van 11 september 1996 tot gemeentelijke herindeling in de samenwerkingsgebieden Midden-Brabant, Breda en Westelijk Noord-Brabant en in een gedeelte van de samenwerkingsgebieden Zuidoost-Brabant en 's-Hertogenbosch (Stb. 449)).
- Functionele relaties tussen de gemeenten Boekel en Sint-Anthonis ontbreken. Boekel is niet georiënteerd op Sint-Anthonis.
- De gemeenten Boekel, Uden en Veghel hebben gelijklopende besluiten genomen tot samenvoeging van hun gemeenten.

2. Inhoud van het voorstel

De gemeenten Boekel, Uden en Veghel worden integraal samengevoegd.¹

De nieuwe gemeente zal ongeveer 80 500 inwoners tellen. De nieuwe gemeente zal Uden-Veghel heten, hetgeen de voorkeur was van de betrokken gemeenteraden.

Het provinciebestuur is van mening dat de complementariteit van de gemeenten in allerlei opzicht een meerwaarde biedt. Ik ondersteun die visie.

Het provinciebestuur is ten aanzien van de kern Huize Padua van mening dat een grenscorrectie met de gemeente Gemert-Bakel niet noodzakelijk is. De kern Huize Padua die grotendeels bestaat uit het gebouwencomplex van de psychiatrische inrichting behoort al sinds jaar en dag tot de gemeente Boekel. De oriëntatie op Gemert heeft in het

¹ Kaart ter inzage gelegd bij de afdeling
Parlementaire Documentatie.

verleden nooit tot problemen aanleiding gegeven. Het huidige grensbeloop vormt dan ook naar de mening van de provincie niet een zodanig knelpunt dat een grenscorrectie noodzakelijk is. Daarnaast heb ik reeds aangegeven bij de behandeling van het voorstel tot samenvoeging van Gemert en Bakel in de Tweede Kamer (Handelingen II 1995/96, blz. 5725) dat Huize Padua een zeer lange traditie binnen Boekel heeft, die terugreikt tot 1741. In dat jaar werd een beroep gedaan op de gastvrijheid van Boekel. De leden van de Orde van Sint Franciscus, afkomstig van de Handelse Kluis, een buurtschap in de toenmalige gemeente Gemert, wilden zich vlakbij de Logt in die gemeente vestigen om te bidden, te onderwijzen, te verplegen en bier te brouwen. De Gemertse brouwers hadden vooral tegen het laatste grote bezwaren. De broeders van de Orde van Sint Franciscus waren zo gedwongen om uit te wijken naar Boekel, waar zij de grondslag legden voor wat nu het psychiatrisch ziekenhuis Huize Padua is. Ik zie geen aanleiding om af te wijken van het provinciale voorstel op dit punt.

3. Financiële aspecten

In de toelichting op de ontwerpregeling gemeentelijke herindeling Boekel (bijlage 1) wordt ingegaan op de financiële gevolgen van de samenvoeging van Uden, Boekel en Veghel tot de nieuw te vormen gemeente Uden-Veghel. De financiële informatie van de provincie is voor wat betreft de effecten op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gebaseerd op de nieuwe Financiële-verhoudingswet (nFVW). Deze provinciale informatie heeft mede als basis gediend voor mijn oordeelsvorming.

Op verzoek van de Tweede Kamer zal voor onderhavige gemeentelijke herindeling de overgangsregeling gelden die, in verband met de beëindiging van de verfijning gemeentelijke indeling, is aangekondigd in de memorie van toelichting bij de Invoeringswet Financiële-verhoudingswet (kamerstukken II 1995/96, 24 553, nr. 3, blz. 3).

Bij motie (kamerstukken II 1995/96, 24 552 en 24 553, nr. 23) heeft de Tweede Kamer geconstateerd dat de herindelingen van Boekel en Vierlingsbeek rechtstreeks voortvloeien uit de parlementaire behandeling van het herindelingsplan Noord-Brabant Noordoost in september 1993. De Kamer heeft mij daarbij verzocht het daarheen te leiden dat in dit bijzondere geval, waaraan geen precedentwerking te ontleen valt, nog de huidige verfijningsystematiek wordt toegepast. Naar aanleiding van deze motie is in het Invoeringsbesluit Financiële-verhoudingswet geregeld dat het overgangsregime ook van toepassing is op de wijziging van de indeling van de gemeenten Boekel en Vierlingsbeek. Voorwaarde hierbij is wel dat de datum van herindeling uiterlijk 1 januari 1998 zal zijn.

De nieuw te vormen gemeente Uden-Veghel zal naar verwachting voor alle drie de onderdelen van de verfijning wijziging gemeentelijke indeling een uitkering ontvangen.

Het onderdeel «aflopende uitkering» is geraamd op f 0,9 miljoen, zijnde de vermindering van de algemene uitkering als gevolg van de samenvoeging van de gemeenten Uden, Boekel en Veghel. Voor dit onderdeel geldt dat het eerste jaar 100% wordt vergoed, het tweede jaar 80%, enz. De onderdelen «startbijdrage» en «wachtgelden», die gedurende vijf jaar worden verstrekt, zijn geraamd op f 3,2 miljoen respectievelijk f 2,6 miljoen per jaar. Voor de jaren 1998 t/m 2002 krijgt de nieuwe gemeente – uitgaande van een totaal aantal inwoners van ongeveer 80 000 – dus een bedrag van gemiddeld f 100,- per inwoner per jaar uit hoofde van de verfijningsuitkering.

Genoemde bedragen dragen een indicatief karakter. Definitieve bedragen kunnen nog niet worden gegeven, omdat bijvoorbeeld de

fysieke gegevens, de bedragen per eenheid voor de verschillende uitkeringsonderdelen, de uitkeringsfactor en de begrotingspositie van de gemeenten veranderingen ondergaan in de periode tot de datum van de herindeling. De algemene uitkering wordt uiteindelijk op grond van de definitieve gegevens vastgesteld volgens de dan vigerende regels voor de verdeling van het gemeentefonds.

Mede gelet op de informatie uit de ontwerpregeling gemeentelijke herindeling Boekel concludeer ik dat de nieuwe gemeente Uden-Veghel financieel voldoende draagkrachtig is.

4. Inwerkingtreding en verkiezingen

Naar verwachting zal deze herindeling op 1 januari 1998 effectief kunnen worden. De wet zal in september 1997 in werking moeten treden om voor de voorbereiding van de herindelingsverkiezingen voldoende tijd te hebben. De tussentijdse raadsverkiezingen zullen dan plaatsvinden in november of december 1997. De reguliere raadsverkiezingen in mei 1998 zullen in dat geval niet doorgaan.

5. Stichtings- en opheffingsnormen basisonderwijs

De nieuwe stichtings- en opheffingsnormen voor basisscholen worden na de datum van herindeling vastgesteld. Een jaar na de datum van herindeling zullen deze normen van kracht worden. Als er in een gemeente grote verschillen in de leerlingendichtheid voorkomen biedt artikel 11, tweede lid, de mogelijkheid aan de nieuwe gemeente een splitsingsbesluit te nemen. Dit besluit dient binnen drie maanden na de datum van herindeling te worden genomen en binnen 1 maand aan de Minister voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC en W) te worden gezonden. Dit splitsingsbesluit dient de instemming te hebben van alle scholen in het gebied. Daarna kan de Minister van OC en W in het gebied met de laagste leerlingdichtheid de opheffingsnorm omlaag bijstellen, waardoor scholen in het desbetreffende gebiedsdeel mogelijk kunnen worden gered.

6. Wet verplaatsing mestproductie

De nieuwe gemeente Uden-Veghel ligt in het gebied II zoals dat is opgenomen in de bijlage behorende bij de Wet verplaatsing mestproductie. De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de Staatssecretaris van Financiën hebben een voorstel tot wijziging van de Wet verplaatsing mestproductie ingediend (kamerstukken II, 1995/96, 24 782, nr. 2) waarbij de gebiedsomschrijving de situatie weergeeft op 1 januari 1997. Dit om te voorkomen dat bij toekomstige herindelings- en naamswijzigingen de bijlage bij de Wet verplaatsing mestproductie telkens moet worden gewijzigd. De op 1 januari 1997 geldende situatie bepaalt ook voor de toekomst de geografische begrenzing van de gebieden. Daarmee heeft de bijlage een statisch karakter gekregen. Omdat deze herindelingswet na 1 januari 1997 in werking zal treden is aanpassing van deze bijlage niet langer nodig.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
A. G. M. van de Vondervoort